

20 ____ ж. “ ____ ” _____

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДА ДИНИЙ БИЛИМ БЕРҮҮГӨ БОЛГОН УКУКТУ ИШКЕ АШЫРУУНУН ТАРТИБИ ЖӨНҮНДӨ ЖОБО

1. Жалпы жоболор

1.1. Бул Жобо ар бир жарандын өз тандоосу боюнча, жекече же башкалар менен бирдикте диний билим алууга болгон укугун камсыз кылуу максатында иштелип чыкты жана ушул укукту камсыздоо, диний окуу жайлардын билим берүү процессин жүзөгө ашыруу жаатындагы мамлекеттик саясаттын принциптерин белгилейт, ошондой эле аларды ишке ашыруунун укуктук базасы катары кызмат кылат.

1.2. Диний билимге болгон укукту ишке ашыруу жаатындагы мамилелер Кыргыз Республикасынын Конституциясы, «Кыргыз Республикасындагы дин тутуу эркиндиги жана диний уюмдары жөнүндө», «Билим берүү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын мыйзамдары, ушул Жобо жана Кыргыз Республикасынын башка ченемдик укуктук актылары, белгиленген мыйзам тартибинде күчүнө кирген, Кыргыз Республикасы катышуучусу болуп саналган эл аралык келишимдер менен макулдашуулар, ошондой эле Кыргыз Республикасынын укуктук системасынын курамдык бөлүгү болуп саналган эл аралык укуктун жалпы таанылган принциптери жана ченемдери аркылуу жөнгө салынат.

1.3. Диний билим берүүгө болгон укукту камсыз кылуу жаатындагы мамлекеттик саясат төмөнкүдөй негиз салуучу принциптерге жана жоболорго негизделет:

- эч ким өзүнүн динге, дин тутунууга же андан баш тартууга, кудайга сыйынууга, башка диний ырым-жырымдарга, аземдерге жана майрамдарга, диний бирикмелердин ишине, диний окууларга катышууга же катышпоого мажбурланууга тийиш эмес;

- диний окуу жайларды кошпогондо, Кыргыз Республикасындагы билим жана тарбия берүү системасы динден жана диний уюмдардан ажыратылган, светтик мүнөзгө ээ жана мамлекеттик, муниципалдык жана мамлекеттик эмес билим берүү мекемелеринде мамлекеттик билим берүү стандарттарына ылайык ишке ашырылат;

- светтик мамлекетте диний уюмдар мамлекеттен ажыратылган, бирок алар коомдон бөлүнгөн эмес жана анын олуттуу бөлүгүнүн атынан, мамлекетти алмаштырбастан жана жарандардын мыйзам менен коргологон укуктарын жана эркиндиктерин урматтоо менен билим берүү иштерин жүргүзүшөт;

- диний билим Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте катталган белгилүү бир диний уюм түзгөн диний окуу жай тарабынан, дин кызматкерлерин жана аларга зарыл диний кызматчыларды даярдоо, ошондой эле кызыкдар адамдарга диний билим берүү үчүн берилет;

- диний окуу жайлар диний уюмдардын жеке каражаттарынын эсебинен түзүлөт жана кармалат, бул үчүн жеке жана ушул максатта ижарага алынган жайлар пайдаланылат;

- жогорку жана орто диний окуу жайларга жарандар «Билим берүү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык милдеттүү негизги жалпы билим алгандан кийин кабыл алынат;

- диний окуу жайларда диний сабактарды берүүчү адамдардын тиешелүү документ менен ырасталган атайын диний (духовный) билими болууга жана өз ишин алар каттоодо турган диний уюмдун тиешелүү башкаруу органы менен макулдашуу аркылуу жүргүзүүгө тийиш;

- диний сабактарды окутуу жеке тартипте, диний билим берүү мекемесинен тышкары жүргүзүлүшүнө тыюу салынат;

1.4. Бул Жободо негизги түшүнүктөр төмөнкүдөй маанилерде пайдаланылат:

билим берүү процесси – педагогдордун түздөн-түз катышуусу жана окуучулардын өз алдынча билим алуусу менен өткөрүлүүчү ар түрдүү формадагы тарбия жана билим берүүнүн уюшкан процесси. Билим берүү процесси аркылуу окуу программасы ишке ашырылат;

окуу программасы – бул дисциплиналардын (курстардын) негизги мүнөздөмөлөрүн, окуу планын, сабактардын графигин жана жумушчу программаларды камтыган конкреттүү деңгээлдеги, багыттагы же адистиктеги диний билимдин мазмуну;

жумушчу программа – диний окуу жайдын сабактардын темасын жана колдонулуучу адабияттарды камтыган конкреттүү окуу дисциплинасын үйрөтүү боюнча окуу процессинин мазмунун, көлөмүн, түзүмүн аныктоочу локалдык ченемдик акт;

диний билим – белгилүү бир диний эрежелердин негизинде жүргүзүлүүчү жана диний эрежелердин жыйындысы, диний тажрыйба, диний маданият жана ушул динди алып жүргөн диний уюмдун иш-аракеттери тууралуу билим алуу менен коштолгон окуу жана тарбия берүү боюнча максаттуу процесс;

диний окуу жай – бул дин кызматкерлерин жана аларга зарыл диний кызматчыларды даярдоо үчүн диний билим берүү, ошондой эле кызыкдар адамдарга белгилүү бир диний эрежелердин жыйындысынын негизинде диний билим берүү максатында Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында

белгиленген тартипте катталган белгилүү бир диний уюм тарабынан түзүлгөн окуу жайы;

атайын диний (духовный) билим берүү – диний окуу жай тарабынан диний табынуу кызматкерлерин жана аларга зарыл дин кызматчыларын кесиптик даярдоо үчүн ишке ашырылуучу диний билимдин формасы;

окуу планы – бул бекитилген уставга ылайык, диний окуу жайдын толук аталышын, анын уюштуруучулук-укуктук формасын, квалификациянын аталышын, окутуунун ченемдик мөөнөтүн, сааттардын санын, үйрөтүлүүчү дисциплиналардын ыраатын көрсөткөн сабактардын тизмегин, диний окуу жайда үйрөтүлүүчү окуу арасындагы аттестациялардын формаларын камтыган, аларды жыл боюнча, диний окуу жайдагы бүткүл окуу мөөнөтүнө бөлүштүргөн документ.

2. Диний билим берүүнү ишке ашыруу формалары

2.1. Кыргыз Республикасында диний билим берүү атайын диний (духовный) билим жана жашы жеткен жана жашы жете элек адамдар үчүн кыска мөөнөттүү диний курстар түрүндө жүзөгө ашырылат.

2.2. Атайын диний (духовный) билим орто жана жогорку диний окуу жайлар (мындан ары – ДОЖ) тарабынан, уюштуруучу (уюштуруучулар) бекиткен, мазмуну дин таануу экспертизасынын колдогон корутундусу менен жактырылган окуу программаларынын негизинде жүргүзүлөт.

2.3. Кыска мөөнөттүү диний курстар диний окуу жайлар тарабынан, ДОЖдун уюштуруучусу (уюштуруучулары) жана диний уюмдардын тиешелүү органдары бекиткен, мазмунунда Кыргыз Республикасында тыюу салынган материалдар менен уюмдардын диний көз караштарынын жоктугу тууралуу дин таануу экспертизасынын колдогон корутундусу менен жактырылган окуу программаларынын негизинде ишке ашырылат.

2.4. Окуу программасында окуу мөөнөтү, атайын дин кызматчысын даярдоо категориялары, диний дисциплиналардын тизмеги жана орто, жогорку диний билим берүү программалары үчүн жалпы билим берүүчү предметтердин минималдык милдеттүү топтому белгиленет.

2.5. ДОЖ өз жолун жолдоочуларын Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына каршы келбей турган өз ички руханий талаптарына ылайык динге окутууга жана тарбиялоого укуктуу.

2.6. ДОЖдун (орто же жогорку) деңгээли тиешелүү диний уюм ээси болуп саналган уюштуруучу (уюштуруучулар) тарабынан аныкталат.

2.7. ДОЖдордо диний дисциплиналарды окутушкан адамдардын тиешелүү документ менен ырасталган атайын диний (духовный) билими болууга тийиш.

2.8. Диний билим берүү программаларын ишке ашыруу шарттары курулуш ченемдери жана эрежелери, санитардык жана гигиеналык ченемдери, ДОЖдун окуучулары менен кызматкерлеринин саламаттыгын сактоо, сабак өтүүчү жайлардын жабдылышы жана диний окутууга

тартылган балдардын, диний окуу жайдын кызматчыларынын билимдик чек-шарты боюнча мамлекеттик жана муниципалдык талаптарга жооп берүүгө тийиш. Бул шарттардын аткарылышын контролдоо тиешелүү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар жана дин иштери боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган тарабынан биргеликте жүргүзүлөт.

2.9. Диний окуу программалары жана окуу сабактары экстремисттик көз караштарды пропагандалаган жана Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарын бузууга чакырган материалдарды жана сөздөрдү камтыбоого тийиш. Буларды бузгандыгы үчүн жоопкерчиликти, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык, диний окуу жайлар тартышат.

3. Диний окуу жайларды (ДОЖдорду) уюштуруунун, кайра кайра уюштуруунун жана жоюунун тартиби

3.1. ДОЖ уюштуруучу (уюштуруучулар) тарабынан Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинде, «Кыргыз Республикасындагы Дин тутуу эркиндиги жана диний уюмдары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамында жана Кыргыз Республикасынын башка ченемдик укуктук актыларында белгиленген тартипте, ошондой эле тиешелүү окуу жана материалдык-техникалык база, илимий-педагогикалык кадрлар, окуу-методикалык жана маалыматтык камсыздоо болгондо түзүлөт.

3.2. ДОЖдун уюштуруучулары Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте каттоодон өтүшкөн диний уюмдар болуп саналышат.

3.3. ДОЖ милдеттүү түрдө диний иштер боюнча мамлекеттик органдын эсептик каттоосунан өтүүгө тийиш. Эсептик каттоодон өтмөйүн Кыргыз Республикасынын аймагында диний билим берүүгө тыюу салынат.

3.4. ДОЖду эсептик каттоодон өткөрүү үчүн уюштуруучу «Кыргыз Республикасындагы Дин тутуу эркиндиги жана диний уюмдары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамында белгиленген документтердин тизмегин тапшырат, атап айтканда:

- окуу жайдын мамлекеттик жана расмий тилдерде төрт нускада түзүлгөн, уюштуруучу (уюштуруучулар) тарабынан бекитилген уставы;
- диний окуу жайды түзүү жөнүндө уюштуруучулар жыйынынын протоколу, чечими же буйругу (уюштуруучу келишими);
- диний уюмдун (уюштуруучунун) уставынын, анын диний уюм катары мамлекеттик каттоосу тууралуу күбөлүгүнүн нотариалдык жактан күбөлөндүрүлгөн көчүрмөлөрү;
- санитардык-эпидемиологиялык кызматтан маалым кат-корутунду;
- финансылык ресурстарынын бар экендиги жөнүндө ырастама (финансылык каражаттарынын бар экендиги тууралуу маалым кат-көчүрмө же уюштуруучунун мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн башка финансылык документ).

- түзүлгөн окуу жайдын ошол аймакта турган ордун ырастаган документ (менчик имаратты сатып алуу-сатуу келишими, ижара келишими, имараттын акысыз берилип жаткандыгы тууралуу келишим, расмий кат ж.б.у.с.);

- диний окуу жай жайгашкан имараттын пайдалануу талаптарына ылайык келе тургандыгы жөнүндө документ (жаңыдан курулган имараттарды пайдаланууга кабыл алуу-өткөрүп берүү актысы же имараттын техникалык паспорту).

- Диний билим берүү ишинин жалпы мүнөздөмөсүнөн, билим берүү деңгээлинен, багыттарынан жана адистешүүдөн, окуу планынан, сабактардын графигинен, сабактардын темасын жана тиешелүү диний окуу жайдын башкармалыгы иштеп чыгып, уюштуруучу (уюштуруучулар) тарабынан бектиліген колдонулуучу адабияттарды камтыган дисциплиналардын (курстардын) жумушчу программасынан турган Окуу программасы;

- Окутуучулардын жана административдик кызматчылардын сапаттык курамы, алардын туулган жылын, кызмат ордун, билимин (ЖОЖ, окууну аяктаган жылы, адистиги), илимий даражасын, наамын, категориясын жана аларды алган жылын, эмгек стажысын, ошондой эле, уюштуруучу (уюштуруучулар) бекиткен дисциплинаны окуткан стажысын көрсөтүү менен.

3.5. Эсептик каттоодон өткөндөн кийин ДОЖго белгиленген үлгүдөгү күбөлүк берилет.

3.6. Дин иштери боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган ДОЖду эсептик каттоодон өткөрүүнүн алкагында ДОЖго барып, анын материалдык-техникалык базасынын белгиленген техникалык талаптарга ылайык келе тургандыгы боюнча кароо жүргүзөт жана бул тууралуу акт түзүлөт [енравка-закнөчение](#).

3.7. Эсептик каттоодон өткөндөн кийин, ДОЖ финансылык-чарбалык иштерди жүргүзүү максатында, юридикалык жак же юридикалык жактын филиалы катары Кыргыз Республикасынын Мыйзамдарына ылайык мамлекеттик каттоодон өтөт.

3.8. ДОЖдун орто же жогорку статусу анын көрүнүшүнө, уюштуруучулук-укуктук формасына, жүргүзүп жаткан окуу программасына жараша аныкталат жана окуу жайдын аталышына кошулат. ДОЖдун аталышы түзүлүп жатканда белгиленет жана анын статусу өзгөргөн учурда милдеттүү түрдө өзгөртүлөт.

3.9. Багыттары же адистиктери жана деңгээлдери, окутуунун диний программаларын ишке ашыруу шарттарынын жеткен чек-ченемдери, ошондой эле билим алуучулардын чектелген контингенти ДОЖ тарабынан, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген техникалык талаптарга ылайык аныкталат.

3.10. Уюштуруучу (уюштуруучулар) тарабынан жаңы багыттар же адистиктер ачылган учурда, Дин иштери боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органга ДОЖду эсептик каттоого алуу үчүн каралган бүтүндөй

документтердин пакети берилбестен (эгер алар мурда тапшырылган болсо), ушул Жобонун 3.4. пунктунун 10, 11-абзацтарына ылайык, окуу программасы менен окутуучулардын жана административдик кызматчылардын тизмеси тапшырылат.

3.11.ДОЖ Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте кайра уюштурулушу, жоюлушу мүмкүн.

3.12.Эгерде уюштуруучу ДОЖду талап кылынган ченемдердин көрсөткүчүнө чейин жеткирүү милдетин өзүнө алса, алардын аткарылышын, ошого тете билим алуучулардын укуктары аткарылышын камсыздаса, ДОЖ башка типтеги ДОЖго өзгөртүлүп түзүлүшү мүмкүн.

3.13.ДОЖду кайра уюштуруп түзүү окуу жылынын аягында жүргүзүлөт. Мындай учурда уюштуруучу окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) менен макулдашуу аркылуу, окуучуларды башка ДОЖдорго которуу жоопкерчилигин өз мойнуна алат.

3.14.ДОЖду кайра уюштурууда, түзүмүн өзгөртүүдө жана анын статусун өзгөртүүдө ДОЖдун уставына тиешелүү өзгөртүүлөр (толуктоолор) киргизилет жана бул ДОЖду эсептик жана мамлекеттик каттоого алып келет.

3.15.Дин иштери боюнча ыйгарым укуктуу орган дин тутуу эркиндиги жана диний уюмдар жөнүндө мыйзамдарды бузушкан жана аныкталган мыйзам бузууларды жойбогон, ошондой эле Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте диний билим берүү иштери үчүн каралган техникалык талаптарды аткарбаган ДОЖдорго карата кат жүзүндө эскертүү берүү, анын ишин токтотуп коюу жана эсептик каттоосу тууралуу күбөлүгүн чакыртып алуу жөнүндө чечим чыгарат.

3.16.ДОЖ Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте жоюлушу мүмкүн.

3.17.ДОЖдор төмөнкү учурларда жоюлушу мүмкүн:

- алардын уюштуруучусунун (уюштуруучуларынын) чечими же ДОЖдун уставында ыйгарым укук берилген органдын чечими боюнча;

- соттун чечими боюнча, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын ченемдерин одоно же бир нече ирет бузган учурда же болбосо ДОЖдун уставдык максаттарына карама-каршы келген иштерди системалуу түрдө жүргүзгөн учурда.

3.18.ДОЖду жоюу үчүн билим берүү процессинде же окутуу программасында төмөнкүдөй мыйзам бузуулардын орун алуусу жана төмөнкүдөй чакырыктар негиз болуп саналат:

- конституциялык түзүлүштүн негиздерин күч менен өзгөртүүгө жана Кыргыз Республикасынын бүтүндүгүн бузууга багытталган;

- үй-бүлөнүн бузулуп, таркоосуна мажбурлаган;

- мыйзамга ылайык белгиленген, жарандардын адеп-ахлагына, саламаттыгына, мунун ичинде, алардын диний ишмердигине байланыштуу баңги жана психотроптук каражаттарды, гипнозду колдонуп, бузуку жана башка укукка каршы аракеттерди жасоо менен зыян келтирген;

- коомдук тартипти бузган, мамлекеттин улуттук коопсуздугуна коркунуч келтирген;

- согушту пропагандалаган, социалдык, расалык, этностор аралык же диний араздашууларды тутандырган;

- адамдын керт башына, жарандардын укуктарына жана эркиндиктерине асылган;

- өзүн өзү өлтүрүүгө же болбосо өмүрү жана ден соолугу кооптуу абалда турган адамдарга медициналык жардам көрсөтүүдөн диний жүйө менен баш тартууга үгүттөө;

- милдеттүү билим алууга тоскоолдук кылган;

- диний уюмдун мүчөлөрүн жана диний уюмдун жолун жолдоочуларды жана башка адамдарды өздөрүнө таандык мүлктөрдү диний уюмдун пайдасына ажыратып берүүгө мажбурлаган;

- жарандарды мыйзамдарда белгиленген жарандык милдеттерин аткаруудан баш тартууга жана башка укукка каршы аракеттерди жасоого үгүттөгөн;

- диний билим берүү ишмердигин жүргүзүү талаптарын системалуу түрдө бузууга жана аткарбоого чакырган.

3.19. Жоюлуп жаткан ДОЖдун укуктук жөндөмдүүлүгү токтойт, ал эми аталган ДОЖдун мүлкү анын уставына жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык бөлүштүрүлөт.

4. Диний окуу жайлардын (ДОЖдун) билим берүү процессин уюштуруунун негизги мүнөздөмөлөрү

4.1. Орто ДОЖдордо, билим берүү жөнүндө мыйзамдарга ылайык, негизги жалпы билим (9 класс) алышкан адамдар окуганга укуктуу.

4.2. Жогорку ДОЖдордо орто ДОЖдорду аяктаган, ошондой эле, билим берүү жөнүндө мыйзамдарга ылайык, ДОЖдун талаптары боюнча жалпы орто билим (11 класс) алышкан адамдар окуганга укуктуу.

4.3. ДОЖдун угуучуларын (окуучуларды, студенттерди) комплекттөө жашы жеткен адамдардын же болбосо жаш курагы жете электер диний билим алууну кааласа, ата-энелердин (мыйзамдуу өкүлдөрдүн) жазуу жүзүндөгү арыздарына ылайык, ДОЖдун окуу программасы менен алардын макулдугу боюнча жүргүзүлөт. Комплекттөөнүн жыйынтыктары боюнча, ДОЖ угуучулардын тизмесин (аты-жөнү, туулган датасы, алган билими, жашаган жери, угуучулардын жана жашы жете элек угуучулардын ата-энелеринин байланыш даректери) дин иштери боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органга, сабак башталган күндөн тартып 30 календардык күндүн ичинде, бирок бир жылда бир жолкудан аз эмес ирет тапшырат.

4.4. ДОЖдогу билим берүү процессин уюштуруу каражаттарды, окуу формаларын жана усулдарын педагогикалык жактан негиздүү тандоо аркылуу, дин таануу экспертизасынын колдогон корутундусу менен

жактырылган окуу программасына ылайык, ДОЖ тарабынан өз алдынча иштелип чыккан окуу планынын негизинде курулат.

4.5. Билим берүүнүн узактыгы, окуу жылынын башталышы жана аяктоосу, студенттердин милдеттүү окуу сабактарынын жумалык жүктөмү, экзамендик сессиялардын жана каникулдардын мөөнөттөрү жана узактыгы, ошондой эле, практикалык сабактардын түрлөрү жана аны жыйынтыктоонун формалары окуу планы менен белгиленет жана алар билим берүү жөнүндө Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген талаптардын чектеринен ашпоого жана каршы келбөөгө тийиш. Аудиториялык сабактардын (академиялык сааттардын) узактыгы ДОЖдун уставы менен, 40-50 минут аралыгында белгиленет.

4.6. Орто ДОЖдордун окуу программалары жалпы билим берүүчү предметтердин минималдуу милдеттүү топтомун камтууга жана алар төмөнкүдөй беш дисциплинадан турууга тийиш: «Кыргызстандын тарыхы», «Адам жана коом», «Диндердин тарыхы», «Кыргыз тили», «Кыргыз адабияты». Жалпы билим берүүчү дисциплиналардын мазмуну дин иштери жана билим берүү боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдардын биргелешкен буйругу менен, окуучулардын зарыл билим деңгээлине ылайык бекитилет. Жогоруда аталган милдеттүү жалпы билим берүүчү дисциплиналарды окуу программасына кошуу жана мыйзамда белгиленген талаптарга жооп берүүчү окутуучуларды тартуу жоопкерчилиги тиешелүү орто ДОЖго жүктөлөт.

4.7. Жогорку ДОЖдордун окуу программалары жалпы билим берүүчү предметтердин минималдуу милдеттүү топтомунан туруп, алар төмөнкүдөй он дисциплинаны камтууга тийиш: «Кыргызстандын тарыхы», «Жаран таануу», «Дин таануу», «Кыргыз тили», «Орус/Чет тили», «География», «Социология», «Дүйнөлүк тарых», «Психология жана педагогика», «Маалымат технологиялары». Жалпы билим берүүчү дисциплиналардын мазмуну дин иштери жана билим берүү боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдардын биргелешкен буйругу менен, окуучулардын зарыл билим деңгээлине ылайык бекитилет. Жогоруда аталган милдеттүү жалпы билим берүүчү дисциплиналарды окуу программасына кошуу жана мыйзамда белгиленген талаптарга жооп берүүчү окутуучуларды тартуу жоопкерчилиги тиешелүү орто ДОЖго жүктөлөт.

4.8. Келишимдик негизде адистерди даярдоо пландары ДОЖ тарабынан, студенттердин белгиленген чектеги контингентинин негизинде, дин иштери боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган менен макулдашуу аркылуу түзүлөт.

4.9. Сабактардын негизги түрлөрүнөн тышкары, ДОЖ студенттердин кызыкчылыктарын жана чыгармачылык жөндөмдүүлүктөрүн арттырууга багытталган факультативдер түрүндөгү жана башка сабактар түрүндөгү кошумча кызматтарды көрсөтө алат.

4.10. Окутуу тилдери ДОЖ тарабынан билим берүүнүн жогорку сапатын камсыздоо, студенттердин суроо-талаптарын канааттандыруу милдеттерине

байланыштуу жана окуу процессин кадрдык жана усулдук жактан камсыздоо боюнча колдогу мүмкүнчүлүктөрдү эске алып аныкталат.

4.11.Бир топто окугандардын саны өз алдынча жалпы билим берүүчү предметтерди үйрөнүү үчүн белгиленген ченемге шайкеш келүүгө тийиш. Тилдер, маалымат технологиялары боюнча сабактарды өтүүдө классты топторго бөлүүгө жол берилет.

4.12. Окуучуларды жалпы билим берүүчү предметтердин минималдуу милдеттүү топтомуна кирүүчү окуу китептери жана окуу колдонмолору менен камсыздоо келишимдик негиздерде жүзөгө ашырылат.

4.13. ДОЖ жалпы билим берүүчү предметтерди окутуу үчүн Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте адистерди тарта алат.

4.14.Орто жана жогорку диний билимдин дипломдору мамлекеттик үлгүдөгү дипломдор болуп саналбайт.

5. Кыска мөөнөттүү диний курстарды окутуу процессин уюштуруунун негизги мүнөздөмөлөрү

5.1. ДОЖдор, диний уюмдар билим берүү тууралуу мыйзамдарга ылайык жалпы билим (9 класс) алышкан жашы жеткен адамдар үчүн кыска мөөнөттүү диний курстарды уюштуруп, өткөрүп бере алышат.

5.2. Жашы жеткен жарандар үчүн кыска мөөнөттүү диний курстар 1 жылдан ашпаган диний окуу программа түрүндөгү теориялык жана практикалык сабактарды берет.

5.3. Ата-энелердин же аларды алмаштырган адамдардын кат жүзүндөгү кайрылуусу боюнча, мектеп курагындагы жашы жете элек балдар үчүн, эгерде алар билим берүү тууралуу мыйзамдарга ылайык (мектеп балдары үчүн кыска мөөнөттүү курстар, жайкы лагерлер ж.б.у.с.), жалпы билим берүүчү мекемелерге (мектептерге) милдеттүү түрдө барышса же негизги жалпы билим алуу мектебин (9 класс) аякташкан болсо, ДОЖдор, диний уюмдар кыска мөөнөттүү диний курстарды мектептен тышкары мезгилдерде уюштуруп, өткөрүп бере алат. Ушул пунктта белгиленген талаптарды сактоо жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген талаптарга жооп берген окутуучуларды жашы жете элек балдар менен иштөө максатында тартуу үчүн жоопкерчиликти тиешелүү ДОЖдор менен диний уюмдардын жетекчилери тартышат.

5.4. Жашы жете элек балдар үчүн кыска мөөнөттүү диний курстар мектеп курагындагы балдарга бир жылдан көп эмес мезгилде кошумча билим берүү кызматтарын көрсөтүү иретинде (мектеп балдары үчүн кыска мөөнөттүү курстар, жекшембилик мектептер, жайкы лагерлер ж.б.у.с.) дин тууралуу базалык билим берет.

5.5. ДОЖдор, диний уюмдар диний билим жана руханий тарбия берүүнүн айрым өз алдынча багыттары боюнча кыска мөөнөттүү диний курстарды иштеп чыгышат жана аларды ДОЖдордун, диний уюмдардын уставдарында каралган максаттарга жана милдеттерге ылайык, окуу

программаларына, курстарына жана окутулган дисциплиналардын жумушчу программаларына киргизишет.

5.6. ДОЖ, диний уюм тарабынан кыска мөөнөттүү диний курстарды ачуу ушул Жобонун 3.10. пунктунда каралган тартипте жүзөгө ашырылат.

5.7. Кыска мөөнөттүү диний курстарды уюштуруу жана өткөрүү үчүн материалдык-техникалык база курулуш ченемдери жана эрежелери, санитардык жана гигиеналык ченемдер, ДОЖдор менен диний уюмдардын окуучуларынын, кызматкерлеринин саламаттыгын сактоо, окуу жүргүзүлүүчү жайларды жабдуу жаатында Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында жана ушул Жободо белгиленген мамлекеттик жана муниципалдык талаптарга (техникалык талаптарга, стандарттарга) жооп берүүгө тийиш. Диний уюм тарабынан кыска мөөнөттүү диний курстар ачылган учурда, дин иштери боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган андагы материалдык-техникалык базанын белгиленген техникалык талаптарга жооп бере тургандыгы боюнча курс ачылган жерге кароо жүргүзөт жана бул тууралуу акт түзүлөт.

5.8. Кыска мөөнөттүү диний курстардын алкагындагы билим берүүнүн узактыгы, окуунун башталышы жана аяктоосу курстардын окуу планы менен аныкталат, бирок курстун мөөнөтү бир жылдан ашпоого тийиш. Аудиториялык сабактардын (академиялык сааттардын) узактыгы ДОЖдун уставы менен, 40-50 минуттун чегинде белгиленет. Окуу тайпасындагылардын саны 40 адамдан ашпоого тийиш.

5.9. Угуучуларды ар бир билим берүү курсу боюнча комплектөөнүн жыйынтыктары боюнча, ДОЖдор, диний уюмдар угуучулардын тизмелерин (аты-жөнү, туулган датасы, алган билими, жашаган жери, угуучулардын жана жашы жете элек угуучулардын ата-энелеринин байланыш даректери) дин иштери боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органга, сабак башталган датадан тартып 30 календардык күндүн ичинде, бирок жылына бир жолудан аз эмес ирет тапшырышат.

5.10. Кыска мөөнөттүү диний курстардын билим берүү процессин уюштуруу үчүн ДОЖго, диний уюмга (уюштуруучуга) таандык имарат-жай же ушул максатта ижарага алынган жай пайдаланылат.

6. КР жарандарын чет өлкөлүк диний окуу жайларда (ДОЖдордо) окутуу

6.1. Кыргыз Республикасынын жарандары (мындан ары – жарандар) билим берүү тууралуу мыйзамдарга ылайык орто жалпы билим (11 класс) алгандан кийин же алар негизги жалпы билим (9 класс) жана диний билим алгандан кийин чет өлкөдөн диний билим алууга укуктуу.

6.2. Чет мамлекеттердин ДОЖдорунан билим алууга чыгып кетип жатышкан жарандарды эсепке алуу, кабыл алып жаткан ДОЖдор тууралуу

маалымдоо максатында, дин иштери боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органга жазуу жүзүндө кабар берилет.

6.3. Жарандар дин иштери боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органга кайрылган учурда, кабарлама формасынын эки нускасын толтуруп, кол коюшат, чет өлкөлүк ДОЖдордо билим алуунун шарттары жөнүндө маалымдар болуу максатында маектешүүдөн өтөт, бул тууралуу ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын маектешүү жүргүзгөн жооптуу кызматкери кабарламанын эки нускасына тең белги коюп, аларды кол коюу жана мөөр менен күбөлөндүрөт. Кабарламанын бир нускасы дин иштери боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын сактоосунда калтырылат, башкасы жаранга тапшырылат.

6.4. Диний билим алуу максатында Кыргыз Республикасынын чегинен тышкары кетип жатканда, жарандар келген өлкөсүндөгү Кыргыз Республикасынын дипломатиялык (консулдук) өкүлчүлүгүнө консулдук каттоого турушат.

6.5. Дин иштери, билим берүү боюнча жана чет өлкөлүк иштер жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар Кыргыз Республикасынын жарандарынын билим алуусу үчүн сунушталып жаткан чет өлкөлүк ДОЖдор тууралуу маалымат базасын түзөт, аны түзүүнүн тартиби аталган ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдардын биргелешкен буйругу менен аныкталат.

7. Диний окуу жайды (ДОЖду) башкаруу

7.1. ДОЖду башкаруу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык, демократиялуулук, ачык-айрымдуулук, жалпы адамзат баалуулуктарына артыкчылык берүү, окуучулардын өмүрүн жана саламаттыгын сактоо, инсандын эркин өнүгүүсү принциптеринде жүзөгө ашырылат.

7.2. Илимий-билим берүү иштерине жетекчилик жүргүзүү максатында ДОЖ өкүлчүлүктүү (шайлоочу) орган – ДОЖдун кеңешин же болбосо ДОЖдо өз алдынча башкаруунун башка формаларын түзүүгө укуктуу. Бул органды түзүү тартиби жана ал органдын компетенциясы уюштуруучу (уюштуруучулар) тарабынан бекитилүүчү ДОЖдун уставы менен жөнгө салынат.

7.3. ДОЖду түздөн-түз жетекчи (ректор, директор же башка) башкарат жана ал уюштуруучу (уюштуруучулар) тарабынан, тиешелүү тармактагы жана квалификациядагы билим даражасы бар адистердин арасынан дайындалат. Анын укуктары жана милеттери «Кыргыз Республикасындагы дин тутуу эркиндиги жана диний уюмдары жөнүндө», «Билим берүү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын мыйзамдары жана Кыргыз Республикасынын башка ченемдик укуктук актыларына ылайык, ДОЖдун уставы менен аныкталган.

7.4. ДОЖдун жетекчиси ДОЖдун иш натыйжалары, билим берүүнүн сапатынын шайкештиги жана диний адистердин даярдык сапаты, ДОЖдун илимий, финансылык жана чарбалык иштеринин натыйжалары үчүн жеке өзү жооп берет.

7.5. ДОЖ чечимдерди кабыл алууда жана анын уставынан келип чыккан иш-аракеттерди жүргүзүүдө өз алдынчалыкка ээ. Мамлекеттик бийлик жана өз алдынча башкаруу органдарынын ДОЖдун окуу процессин, илимий жана чарбалык иштерин уюштурууга кийлигишүүсүнө Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган учурларда гана жол берилет.

8. Диний окуу жайдын (ДОЖдун) түзүмү

8.1. ДОЖдор өз түзүмүн ушул Жободо жана уставда белгиленген тартипте, өздөрүнүн каражаттарынын чегинде түзөт.

8.2. ДОЖдордо юридикалык жактын статусу бар түзүмдүк бөлүмдөр жана филиалдар, аларга мүлк бөлүштүрүү менен түзүлүшү мүмкүн. ДОЖдун түзүмдүк бөлүмдөрү филиалдарды жана башка бөлүмдөрдү түзгөнгө укуксуз.

8.3. ДОЖ, анын бардык түзүмдүк бөлүмдөрү менен кошо, бирдиктүү окуу-илимий-өндүрүштүк комплекс катары иш жүргүзөт.

8.4. ДОЖ өзү түзгөн түзүмдүк бөлүмдөрдөгү окуу жана илимий процесстердин натыйжалуулугу жана сапаты үчүн жооптуу, ошондой эле түзүмдүк бөлүмдөр жөнүндө жоболордо аныкталган тартипте башка милдеттенмелер боюнча да жооп берет.

8.5. ДОЖдун окуу-илимий-өндүрүштүк комплекс катары түзүмдүк бөлүмдөрүнүн ортосундагы мамилелердин таризи ДОЖдун уставы менен белгиленет.

8.6. Юридикалык жактын статусу бар түзүмдүк бөлүмдөр жана филиалдар окуу жай тарабынан Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте түзүлөт, кайра уюштурулат жана жоюлат.

9. Диний окуу жайдын (ДОЖдун) окуучуларынын укуктары жана милдеттери

9.1. ДОЖдун окуучуларынын укуктары жана милдеттери ушул Жоба жана ДОЖдун уставы менен аныкталат.

9.2. Бардык типтеги жана түрдөгү ДОЖдордун окуучулары ДОЖ тарабынан иштелип чыккан жана бекитилген диний-билим берүү стандарттарына ылайык аныкталган диний билим берүүнүн формасын тандап алганга, диний билим алууга укуктуу.

9.3. ДОЖдун окуучулары төмөнкүлөргө укуктуу:

- өз адамдык ар-намысын урматтоого жана коргоого, жеке көз караштарын жана ишенимдерин эркин билдирүүгө;

- ДОЖду бүткөндө ДОЖ тарабынан берилүүчү билими тууралуу документ алууга;

- тиешелүү диний уюмдун талаптарына ылайык, билим жана кесиптик көндүмдөргө ээ болууга;

- ДОЖдун тиешелүү бөлүмдөрү менен макуллашуу аркылуу бекитилген окуу программасын тандап алууга, тандоо боюнча курстарга барууга жана ДОЖ сунуштаган адистиктерди тандап алууга;

- акы төлөп, ДОЖдун уставында каралган тартипте окуу жайда өткөрүлүүчү кошумча сабактардын түрлөрүнө барууга;

- ДОЖдун уставында аныкталган тартипте башка окуу программасы боюнча окуусун улантууга же башка ДОЖго которулууга;

- билим алуунун жекече графигине жана экзамендерди ДОЖ белгилеген экстерндик тартипте тапшырууга;

- илимий-изилдөө иштеринин бардык түрлөрүнө, конференцияларга, симпозиумдарга катышууга, өз иштерин жарыялоого, анын ичинде ДОЖдун басылмаларына жарыялоого сунуштоого;

- ДОЖдун уставында аныкталган тартипте окуу-лабораториялык жайларды, китепканаларды, окуу, илимий жана башка бөлүмдөрдүн спорттук курулмаларын пайдаланууга;

- куралдуу күчтөрдүн чакырык мөөнөтүн узартууга (күндүзгү окуу формасында болгондо) жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте аскердик адистик боюнча билим алууга;

- ДОЖдун ишмердигине байланышкан маанилүү маселелерди талкуулоого жана чечүүгө катышууга;

- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте ДОЖдун администрациясынын буйруктары менен тескемелерине даттанууга.

9.4. Окуучулар окуу программаларын өздөштүрүүгө, ички тартип эрежелерин сактоого, улуттук каада-салттарды урматтоого, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте өз аракеттери, мыйзамдарды бузгандыгы жана келтирген зыяны үчүн юридикалык жоопкерчилик тартууга милдеттүү.

9.5. Окуудагы, илимий-изилдөө жана башка иштердеги ийгиликтери үчүн окуучуларга уставга ылайык жана ДОЖдун мүмкүнчүлүгүндөгү каражаттардын чегинде ар кандай формадагы материалдык жана моралдык сыйлыктар (анын ичинде, энчилүү стипендиялар) белгиленет.

8.6. ДОЖдун уставында каралган окуу пландарын, милдеттерди аткарбагандыгы үчүн окуучуларга Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына каршы келбеген тартиптик таасир этүү, анын ичинде, ДОЖдон чыгаруу чаралары көрүлүшү мүмкүн, мындай учурларда окуучудан жазуу жүзүндөгү түшүнүк алуу милдет.

10. Диний окуу жайдын (ДОЖдун) окутуучуларынын укуктары жана милдеттери

10.1. ДОЖдо диний дисциплиналарды окутушкан адамдардын (окутуучулардын) тиешелүү документ менен ырасталган атайын диний (духовный) билими болууга жана алар өз ишин өздөрү караштуу тиешелүү диний уюмдун башкаруу органы менен макулдашуу аркылуу жүргүзүүгө тийиш.

10.2. Окутуучулар төмөнкүлөргө укуктуу:

- өздөрүнүн ар-намысын жана кесиптик аброюн коргоого;
- өз кесиптик иштерин тиешелүү уюштуруучулук жана материалдык-техникалык жактан камсыздоого;
- окуу программаларынын талаптарына ылайык, өздөрү окутушкан дисциплиналардын мазмунун аныктоого;
- билим берүү каражаттарын, усулдарын эркин тандап алууга жана окуу жана илимий процесстердин жогорку натыйжалуулугун камсыздоочу илимий изилдөөлөрдү жүргүзүүгө;
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык, акы төлөнүүчү эмгек өргүүсүнө;
- квалификациясын жогорулатуу жана окуу китептерин жазуу үчүн 3 айдан 1 жылга чейин чыгармачылык өргүү алууга. Чыгармачылык өргүүнүн узактыгы жана мезгилдүүлүгү ДОЖдун тиешелүү органдары тарабынан, алардын уставына же контракттын шарттарына ылайык, өргүүнүн максаттарына жана финансылык жактан камсыздоо мүмкүнчүлүктөрүнө жараша аныкталат;
- ДОЖдун окуу, илимий жана башка иштерине байланыштуу маселелерди талкуулоого жана чечүүгө катышууга;
- ДОЖдун уставында белгиленген тартипте имарат жайлары жана маалымат фонддору, лабораториялардын, кабинеттердин, китепканалардын, компьютердик класстардын, окуу жана илимий мекемелердин, социалдык-турмуш-тиричилик, маданий жана башка бөлүмдөрдүн көрсөткөн кызматтарынан пайдаланууга;
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте ДОЖдун администрациясынын буйруктарына жана тескемелерине даттанууга.

10.3. Окутуучулар төмөнкүлөргө милдеттүү:

- окуу жана илимий процесстердин жогорку натыйжалуулугун жана окуучулардын билим берүү программаларын диний уюмдардын талаптарынын деңгээлинде өздөштүрүүсүн камсыз кылууга;
- окуучуларда өз алдынчалуулукту, демилгелүүлүктү, чыгармачылык жөндөмдүүлүктү өнүктүрүүгө, аларды жогорку адеп-ахлактык ченемдерге тарбиялоого, кесиптик сапаттарды, жарандык позицияны жаратууга;
- өз билим деңгээлин жана квалификациясын жогорулатууга, илимий изилдөөлөрдү жана башка чыгармачылык иштерди жүргүзүүгө, аларга окуучуларды активдүү тартууга, ДОЖдун уставдык ченемдерин аткарууга;
- педагогикалык этика ченемдерин сактоого;

- окуучуларга карата күч колдонуу жана моралдык зомбулук көрсөтүү ыкмаларын колдонбоого.

11. Диний окуу жайдын (ДОЖдун) кызматкерлеринин укуктук абалы

11.1. ДОЖдордо илимий-педагогикалык курамдын (профессордук-окутуучулук курам, стажерлор), административдик-чарбалык, окуу-көмөкчүлүк, инженердик-техникалык, тейлөөчү жана башка кызматтардын кызмат орундары каралган.

11.2. Административдик-чарбалык, окуу-көмөкчүлүк, инженердик-техникалык, тейлөөчү жана башка кызмат орундарында келишимдик (контракттык) негизде иштешет.

11.3. ДОЖдун окутуучуларын жана башка кызматкерлерин жумушка кабыл алуу жана бошотуу Кыргыз Республикасынын эмгек мыйзамдарына ылайык же келишимде (контрактта) каралган шарттарда жүргүзүлөт.

11.4. ДОЖдун окутуучулары негизги кызматы менен бир учурда, кызматтарды айкалыштыруу шартында административдик жана диний кызматчынын кошумча милдеттерин аткара алышат.

11.5. Административдик-башкаруучу курам кызматтарды айкалыштыруу шартында окутуучулук иштер менен да алектене алышат. Мындай иштерди аткаруу шарттары Кыргыз Республикасынын эмгек мыйзамдары менен жөнгө салынат.

12. Диний окуу жайлардын (ДОЖдорун) финансылык жана чарбалык иштери

12.1. ДОЖдун каржылоо булактары болуп төмөнкүлөр саналат:

- Уюштуруучулардын каражаттары, жеке каражаттар, анын ичинде, валюта каражаттары, билим берүү, консультативдик, илимий-изилдөөчүлүк, басма жана башка, мыйзам тыюу салбаган иштерден түшкөн кирешелер;

- коммерциялык банктардын насыялары;

- ишканалар, уюмдар, коомдук фонддор, жеке (анын ичинде чет өлкөлүк) адамдар беришкен каражаттар;

- окуу үчүн акы төлөмдөрү;

- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына каршы келбеген башка булактар.

12.2. ДОЖ ыктыярдуу түрдө берилүүчү финансылык жана башка кайрымдуулуктар үчүн кайрылууга жана аларды алууга укуктуу.

12.3. Каржылоонун көлөмү, Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарына ылайык, тиешелүү иштерди жүргүзүүгө, эмгек акыларды төлөө үчүн каражаттарды топтоого, зарыл материалдык-техникалык базаны түзүүгө, социалдык өнүгүүгө жана эмгек жамаатына материалдык колдоо

көрсөтүүгө багытталган материалдык жана ага теңдеш чыгымдарды жабууга тийиш.

12.4. Окуу акы төлөнүп жүргүзүлгөн учурда, ар бир окуу жылы үчүн акынын өлчөмү чыгымдардын сметасы менен аныкталат жана уставга ылайык, ДОЖдун жетекчилиги тарабынан бекитилет.

12.5. ДОЖ окууга тапшыргандарды окуу наркын (окуу үчүн төлөмдүн өлчөмү, аны төлөөнүн тартиби жана мөөнөттөрү жана төлөмдү жүргүзүү мөөнөттөрү менен өлчөмдөрүн бузгандык үчүн өз ара жоопкерчилик жана санкциялар) төлөө тартиби менен тааныштырууга жана аны окуучулар (заказчылар) менен түзүлүүчү келишимдерде көрсөтүүгө милдеттүү.

12.6. Окуу наркын төлөөнүн тартиби жана өлчөмү тууралуу маалымат ачык, жеткиликтүү болууга тийиш.

12.7. Эмгек акынын, материалдык колдоонун жана материалдык жардамдын өлчөмдөрү жана формалары бардык категориядагы кызматкерлерге колдо бар каражаттын чегинде, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык салынган салыктарды жана социалдык чегерүүлөрдү эске алуу менен, ДОЖ тарабынан белгиленет.

12.8. ДОЖ өз финансы каражаттарын, анын ичинде донорлордон жана экономикалык ишмердигинен келип түшкөн каражаттарды жеке алдынча, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында жана уставында белгиленген тартипте тескейт.

13. Диний окуу жайдын (ДОЖдун) материалдык-чарбалык базасы

13.1. ДОЖ жеке каражаттарынын, жарандардын, коомдук уюмдардын кайрымдуулуктарынын (мурастоолорунун) эсебинен алынган же түзүлгөн, ошого тете эле, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык башка негиздер боюнча сатып алынган мүлккө ээлик кылууга укуктуу.

13.2. ДОЖ өз уставдык максаттарына жетишүү үчүн чарбалык, анын ичинде, өндүрүштүк иштер менен алектенүүгө укуктуу. ДОЖдун өндүрүштүк иштерден алган пайдасынан жана башка кирешелеринен Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык салык алынат.

13.3. Келип түшкөн финансы каражаттары, кайрымдуулуктар, гуманитардык жардам жана башка мүлктөр милдеттүү түрдө ДОЖдун бухгалтердик документтеринде эсепке алынат.

13.4. ДОЖ өз ишмердигинин натыйжаларына ыкчам бухгалтердик жана статистикалык эсеп жүргүзөт жана белгиленген тартипте өзү карамагында турган мамлекеттик башкаруу органына жана статистика мекемесине отчет берет. ДОЖдун финансылык-бухгалтердик отчеттуулугу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жүргүзүлөт.

13.5. ДОЖдун финансылык жана материалдык каражаттары, эгерде Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында башкача каралбаса, алып коюлбайт.

13.6.ДОЖдун ишмердиги токтогондо, анын менчигинде турган мүлктү тескөө анын уставына (жобосуна) жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жүзөгө ашырылат. Анын укук улантуучусу жок болсо, мүлк мамлекеттин менчигине өткөрүлөт.

14. Диний окуу жайдын (ДОЖдун) эл аралык иштери

14.1. ДОЖ диний билим берүү жаатында эл аралык кызматташууга катышууга, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте чет өлкөлүк жана эл аралык мекемелер, ишканалар жана уюмдар менен түздөн-түз байланыштарды түзүүгө, эл аралык билим берүү, илимий жана илимий-изилдөө программаларын жүзөгө ашырууга укуктуу.

14.2. Ушул максаттарда ДОЖ төмөнкүлөрдү ишке ашыра алат:

- эл аралык коомдук (өкмөттүк эмес) бирикмелерге жана уюмдарга кирүүгө;

- чет өлкөлүк өнөктөштөр менен Кыргыз Республикасынын эл аралык келишимдери катары каралбай турган, биргелешкен ишмердик жөнүндө келишимдерди түзүүгө.

14.3. Диний билим берүү чөйрөсүндөгү эл аралык кызматташуу көз каранды эместиктин, тендиктин, өз ара урматтоонун принциптеринде жүзөгө ашырылат жана ал Кыргыз Республикасынын улуттук суверинитетине, коопсуздугуна жана коомдук кызыкчылыктарына зыян келтирбөөгө тийиш.

14.4. Диний билим берүү чөйрөсүндөгү эл аралык кызматташуу төмөнкүдөй тариздерде жүзөгө ашырылат:

- чет өлкөлүк окутуучуларды убактылуу тартуу;

- диний билим алуу жана аны жогорулатуу үчүн окуучуларды чет өлкөлөргө жөнөтүү;

- квалификацияны жогорулатуу жана тажрыйба алмашуу боюнча илимий-практикалык иш-чараларды уюштуруу.

14.5. Кыргыз Республикасынын жарандарын башка мамлекеттердин диний окуу жайларында, ошого тете эле чет өлкөлүк жарандарды Кыргыз Республикасынын диний окуу жайларында окутуу, даярдоо, кайра даярдоо жана квалификациясын жогорулатуу, эгерде бул Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына каршы келбесе, диний окуу жайлардын ортосунда түзүлгөн келишимдер боюнча жүзөгө ашырылат.

14.6. Ушул Жобонун талаптарын сактаган учурда, ДОЖ Кыргыз Республикасынын жарандарын билим алуу же узак мөөнөттүү стажировкалардан (1 айдан ашык мөөнөткө) өткөрүү үчүн чет өлкөлүк диний окуу жайларга же диний борборлорго жиберет.

14.7. ДОЖ Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте, уставында каралган жана өз негизги милдеттерин аткарууга багытталган финансылык каражаттарды чет өлкөлүк донорлордон тартуу иши менен алектенүүгө укуктуу.

14.8. Эл аралык иштердин бардык түрлөрү Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына каршы келбеген (эгерде Кыргыз Республикасынын тиешелүү мамлекет менен түзүлгөн эл аралык макулдашууларында башкача каралбаса) келишимдердин негизинде жүзөгө ашырылат.